

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 71

CLEVELAND, OHIO, MONDAY MORNING, MARCH 27TH, 1933

LETO XXXV.—VOL. XXXV.

Priprave za konvencijo S. Zveze v Clevelandu v polnem teku

Cleveland. — Slovenska ženska zveza v Zedinjenih državah si je izbrala za prostor svoje tretje konvencije metropolo slovenskih naselbin — mesto Cleveland. Slovenska ženska zveza je edina slovenska ženska organizacija v Ameriki, ki pod spretim vodstvom predsednice Mrs. Mary Prislund, iz Sheboygan, Wisconsin, in ostalih zmognih uradnic jako lepo napreduje, in ravno v tej zvezi so naše ameriške Slovenke pokazale svoje zmognosti organizacije in udeleževanja v kulturnem, prosvetnem in družabnem življenju. V več ozirih bi se naši možje še kaj naučili od te sijajne ženske organizacije. Cleveland ima lepo število podružnic Slovenske ženske zveze, katerih nekatere so jako močne. Pretekli dni so se vršile volitve delegatinj pri clevelandskih podružnicah, in posamezne podružnice so izvolile sledeče delegatinje: št. 10 Alojzija Milavec in Mary Urbas. Št. 14: Frances Rupert in Frances Štupica. Št. 15: Apolonija Kic. Št. 18: Angela Jaklič. Št. 21: Cecilija Brodnik. Št. 25: Frances Ponikvar in Marija Otoničar. Št. 41: Ana Školar in Marija Lavšin. Št. 47: Helen Tomažič. Št. 49: Frances Kosten. Št. 50: Antonija Tanko. Konvencija Slovenske ženske zveze se odprla na slovesen način v nedeljo 21. maja v Slovenskem domu na Holmes Ave. Naše slovenske ženske v Clevelandu se marljivo pripravljajo, da bo konvencija čim večji in boljši uspeh.

14 oseb ubitih v veliki zrakoplovni nesreči

Oakland, Cal., 26. marca. Štirinajst oseb je bilo ubitih sinoči, ko je neki transportni zrakoplov se zaletel v neko privatno hišo. Med ubitimi je 11 oseb in trije zrakoplovci. Ubiti so: Mr. in Mrs. Joseph Avis, prebivalca hiše, njiju štiri-letni sin Michael, 11-letni sin Joseph 10-letna hči Ana, par mesecev stara hči Juanita, 18-letni Tony Serrano, 20-letni Joe, njen brat, 18-letni George Jeanott, sosed, 19-letni Flore Pontes, sosed, 23-letni mehanik zrakoplova, 25-letni pilot zrakoplova Jack Evans in dva potnika v zrakoplovu. Ko je zrakoplov zadel na hišo, jo je pretrgal skoro na dveje, in nemudoma je nastala eksplozija, katere grom je bilo slišati na milje daleč, in je pogrnala vso hišo v zrak. Kljub dežju je začelo silno goreti. Bližnje hiše so se vnele. Tri hiše so do tal pogorele. Ognjegasci, ki so dospeli so obvarovali le nadaljne hiše pred ognjem. Oblasti so začele obširno preiskavo.

Preiskava posojilnic

Državni direktor bank, Tansman, je odredil, da državni pregledovalci v državi Ohio nemudoma preiščejo finančno stanje sleherne posojilnice v Ohio, da se dožene, če je posojilnica zmogla za nadaljno poslovanje ali ne. Takoj po preiskavi bodo razdelili posojilnice v tri razrede: 1. one, ki so zdrave, 2. one, ki potrebujejo državnega upravitelja, in 3. one, ki morajo likvidirati. Preiskava se začne v bondeljek v Daytonu, ki se nazivlje "zibelka posojilnic." Deset nadzornikov je na delu.

Tri tedne poslovanja novega predsednika je prineslo mnogo sprememb

Washington, 24. marca. Tri tedne je minulo, odkar se nahaja predsednik Roosevelt v uradu, in v teh treh pomembnih tednih se je zgodilo v narodnem in državnem življenju več kot skusi štirih let Hooverjeve vlade. Roosevelt je vril zaupanje ameriškega narodu, ki je prej že obupaval. "Vse se bo srečno izteklo," povdarja Roosevelt ob vsaki priliki. "Odstranite strah iz vaših src, ker ta strah je vaš največji sovražnik," to Roosevelt neprestano povdarja. Sledeče postavke je kongres na pritisk Roosevelta odobril tekom treh tednov za zboljšanje položaja med narodom: Nove postavke za kontrolo bank. Vse banke, ki so danes ali bodo v bodoče odprte, bodo zanesljive. Posamezne točke novih bančnih postavk se dnevno izpopolnjujejo. Drugič, Roosevelt je izsilil iz kongresa, da se znižajo zvezni stroški za pol milijarde na leto. To je denar, ki ni koristil nikomur, toda davkoplačevalci so ga s težavo plačevali. Tretjič: Roosevelt je pritiskal na kongres, da je odobril postavno pivo in s tem je dobilo tisoče delavcev po deželi stalno delo. Četrty: pred kongresom se nahaja predlog Roosevelta za ednomo farmerjem, ki pričakujejo od tega predloga mnogo pomoči in zboljšanja svojega stanja. Petič: Roosevelt je zahteval \$500,000,000 od kongresa za pomoč brezposelnim. Šestič: Prve vknjižbe farmerjev in malih posestnikov hiš se bodo refinancirale. Za tri tedne uradovanja v predsedniškem uradu je to velik uspeh.

Obraznava proti zamorskim fantom bo jutri

Decatur, Ala., 26. marca. Jutri se prične v tem mestu nova obraznava proti sedmim mladim zamorskim fantom, ki so bili že enkrat obsojeni v smrt, ker so posilili dvojce belih deklet. Obraznava se bo pričela pod vojaško stražo. Ena stotnica narodne garde je poklicana v službo. Ena glavnih državnih prič, Ruth Bates, ena izmed posiljenih deklet, je neznano kam zginila. Pogreša se jo že od 27. februarja. Njena mati je izjavila, da je bila najbrž odpeljana, da ne bi mogla pričati proti zamorcem. Druga glavna priča, Virginia Price, namerava pričati, da je vse resnica, kar je izjavila pri prvi obraznavi.

Smrtna kosa

V soboto večer je preminul Jim Peterač, 1380 E. 47th St., v starosti 68 let. Ranjki zapušta tu soprogo in dva sina. Rojen je bil v vasi Poditoč na Hrvaškem, kjer tudi zapušta enega sina. V Ameriki je bival ranjki 20 let. Pogreb se vrši v torek zjutraj v cerkev sv. Pavla, pod vodstvom Jos. Zele in Sinovi. Bo di ranjkemu ohranjen blag spomin.

Vaje za Pasijon

Vrše se v torek, 28. marca v S. N. Domu. Začetek ob 7:30 zvečer. Pridejo naj vsi igralci in tudi otroci. Prosi se točnosti. K vajam naj pridejo tudi oni, ki delajo pri kulisah. Pridite torej prav vsi! — Režišer.

Ženski klub

Ženski klub fare sv. Vida ima v sredo, 29. marca sejo, in sicer v navadnih prostorih, po sv. opravilu.

Kanceler Hitler naznanja svetu, da nikakor ne bo upeljal monarhije

Berlin, 25. marca. Nemški kanceler Hitler, vodja nemških fašistov, se je izjavil danes, da sedanja nemška vlada nikakor ne misli upeljati nove nemške monarhije. Vsakdo, kdor bi skušal kaj enakega pod sedanjo nemško vlado, se bo štel za veleizdajalca. Nadalje je imel kanceler precej strasten govor, v katerem je obsodil socialiste in komuniste, ki so požgali parlamentno postopje. Rekel je, da bo šla vlada do skrajnosti, da bo kaznovala slehernega požigalca. Obenem pa je Hitler izjavil, da je bila nemška revolucija v letu 1918, ko je bil odstavljen nemški kaiser, veleizdajca nad nemškim narodom. Dr. Karl Severing, socialistični državni poslanec, bivši minister notranjih zadev, je bil danes aretiran, ko je prišel k zasedanju državne zbornice. Obtožili so ga nemudoma, da je osleparil prusko narodno vlado s tem, da je javne denarje rabil za svojo osebno propagando. In pod isto obtožbo je bil aretiran tudi znani socialist Julius Leber, češ, da je rabil javni denar za svoje privatne namene.

Glede prodaje piva

Washington, 25. marca. Generalni zvezni pravdnik Cummings je izjavil, da imajo pivovarne postavno pravico oglaševati svoj izdelek. Glasom Volstead postavke je bilo časopisom prepovedano prinašati oglase za kakoršnokoli pijačo, ki je bila opojna. Vlada je pa sedaj mnenja, da se pivo lahko oglašuje. Ako je dosedaj kak časopis pri nesel oglas o prodaji te ali one opojne pijače, je bil kaznovan urednik z \$2000 globe in enim letom zaporu. Ta določitev bo sedaj prenehala. Vendar ne smeje pivovarne oglašati, da bodo prodajale pivo pred 7. aprilom.

Sedem ubitih, ko je kotel za žganje eksplodiral

Fargo, Oklahoma, 26. marca. V hiši Nick Smitha v tem mestu je eksplodirala sinoči mala gasolinska peč, na kateri se je nahajal kotel z žganjem. Pri tem je bilo sedem oseb, ki so se nahajale v hiši, ubitih. Oče družine je v zadnjem trenutku pograbil dveletnega sina in ga odnesel iz goreče hiše, toda oba sta dobila take poškodbe, da sta kmalu potem umrla. Pred smrtjo je Smith izjavil: "Sedaj, ko vem, da umrem, lahko povem, da smo imeli v hiši kotel z žganjem. Kotel je eksplodiral. Kuhal sem žganje, da sem si zaslužil kak dolar za življenje."

Nova pivovarna

V soboto je bil ustanovljena v Clevelandu nova pivovarna pod imenom Forest City Brewing Co., ki javlja, da bo lahko izdelovala 200,000 sodov pive na leto in plačala vladi letno najmanj \$1,000,000 davka. J. H. Harris, bivši republikanski okrajni komisar, je predsednik tega novega podjetja, ki je prevzelo staro podjetje Forest City Brewing Co. na 6922 Union Ave.

Zadušnica

V sredo, 29. marca, se bo brala v cerkvi sv. Vida ob 8. uri zjutraj sv. maša zadušnica za pokojnik John Milavec, ob priliki četrte obletnice njegove smrti. Sorodniki in prijatelji so prijazno vabljeni.

Vso Evropo vlada danes fašistovski duh, trdi Mussolini v govoru

Milan, 25. marca. Ob priliki štirinajste obletnice, ko je fašizem zavladal v Italiji, je imel Mussolini v tem mestu govor, tekom katerega je izjavil, da fašizem ni samo rešitev za Italijo, pač pa za vso Evropo. Sile fašizma so danes nepremagljive, je izjavil Mussolini. Mussolini je dospel v to mesto, kjer se je vršilo na Trgu sv. Groba ljudsko zborovanje, in sicer na onem prostoru, kjer je pred 14. leti Mussolini pozval svoje pristaše, da korakajo nad Rim in ustanovijo fašistovsko vlado. Mussolini je čital isti govor tekom svojega nastopa, kot ga je imel pred 14. leti. "Kar smo pričakovali leta 1919, se je v Italiji uresničilo, in jutri se bo ista ideja uresničila po vsej Evropi. Ne samo v Evropi, tudi po drugih delih sveta se začenja razvijati fašizem. Diktatorstvo se pojavlja celo v Ameriki. Jutri se nadaljuje s praznovanjem uspeha laškega fašizma, ko bo Mussolini sprejel v posebni avdijenci laške matere sinov, ki so padli na bojišču."

Tom Mooney, 16 let v ječi, dobi novo obravnavo

San Francisco, Cal., 26. marca. Tom Mooney, potem ko je prebil 16 let v državnih zaporih, kamor je bil obsojen v domnjeni zapor, ko je bil spoznan krivim, da je zagnal bombo v patriotično parado, ob kateri priliki je bilo 10 oseb ubitih in 40 ranjenih, dobi novo obravnavo, ki mu bo dala priliko, da postane prost. Novo obravnavo je dovolil višji sodnik Louis H. Ward, ki je določil kot dan obravnave 26. aprila. Da se je dovolila nova obravnavo za Mooneya je vzrok sledeč: Ko je bil Mooney prvič aretiran in pripeljan pred sodnijo, ga je država tožila v osmih slučajih. Šest točk obtožnice je že prvotna sodnija zavrgla, ena točka obtožbe je bila prestavljena, in Mooney je bil tožen le na podlagi ene točke in spoznan krivim. Sedaj so pa odvetniki trdili na sodnji, da bi moral biti Mooney radi ene točke, ki je bila prestavljena, ponovno pripeljan pred sodnijo in da se mora radi prestavljene točke vršiti obravnavo. Sodnik Ward je priznal pravičnost te trditve in je odločil novo obravnavo. Ako Mooney ne bo spoznan krivim, tedaj bo prost. Sodnik Ward prosi javnost, naj mu ljudje nikakor ne pisarijo in pošiljajo nasvete, ker s tem obtožencu več škodijo kot koristijo. Javnost naj bo zagotovljena, da bo Mooney dobil pošteno obravnavo.

Pasionarji in šipa

Pretekli petek ponoči je bila ubita izložbena šipa v zlatarski trgovini pri Frank Černetu v S. N. Domu od nepoznatih zlikovcev. Kmalu potem so prišli igralci in igralke Pasijona od vaje v S. N. Domu, ki so zastražili trgovino, dokler ni bila poklicana policija, ki je odredila nadaljno stražo.

Fisher Body

Pretekli petek večer je Fisher Body tovarna zaprla svoje delavnice in poslala domov 3000 delavcev. Povedali so jim, da je mogoče, da se tovarna v pondeljek zopet odpre, kar je pa dvomljivo.

Nemška vlada namerava pregnati večino Židov iz nemškega ozemlja

Berlin, 25. marca. Nemški parlament in pruski državni zbor sta bila včeraj razpuščena, ker ljudski zastopniki zanašajo, ne bodo več delali postav v Nemčiji. To dolžnost in nalogo ima sedaj kanceler nemške republike, Adolph Hitler. Niti ni potrebno, da predsednik nemške republike, Von Hindenburg, podpiše, kar Hitler ukrene. Hitler je absolutni gospodar danes v Nemčiji. Medtem je pa Hitlerjeva vlada ponovno začela preganjanje Žide, zlasti one, ki prebivajo v Palatinatu, med francosko mejo in Porenjem. Tam se je naselilo v zadnjih petnajstih letih zlasti mnogo Židov, katere so pregnali iz Poljske, ali so pa sami pobegnili tja. Nobenemu Židu se ne more izplačati bančna vloga in židje sami ne morejo pošiljati nobenega denarja po deželi. Poleg Zedinjenih držav preiskovati koliko je resnice na tem, da preganjajo Žide v Nemčiji. Nemška vlada pa uradno zatrjuje, da se nobenemu Židu ni treba bati preganjanja.

Hoover bo zaslišan

Washington, 25. marca. Vodilni kongresmani in senatorji v kongresu zahtevajo preiskavo, da se dožene, kako je bivši predsednik Hoover vodil justični oddelki vlade. Republikanski zvezni pravdnik v New Yorku, Meadlie, se je izjavil, da je hotel začeti preiskavo proti borznemu spekulatorju Harrimanu, toda je dobil iz Washingtona od generalnega zveznega pravdnika namigljaj, naj opusti postopanje proti Harrimanu. Kongres sedaj zahteva, zakaj je Hooverjeva vlada potlačila sodnijsko preiskavo proti Harrimanu.

Roosevelt ne želi, da bi trpela javna blagajna

Washington, 25. marca. Predsednik Roosevelt absolutno potrebuje dnevno plavanje radi njegove telesne ohromelosti. Da se v Beli hiši zgradi plavalni bazen je Kongres nameraval dovoliti \$50,000, toda Roosevelt je to odklonil, češ, da zvezna blagajna ne more trpeti enakih stroškov. Sedaj so pa razni časopisi zbrali skupaj \$10,000, in za to svoto bodo zgradili v Beli hiši bazen, v katerem se bo lahko Roosevelt dnevno kopal in plaval, kar pomaga k njegovemu zdravju. Tako zvezna blagajna ne bo trpela nobenih stroškov.

Usoda Maschketa

Nocoj večer zboruje v Carter hotelu Liga republikanskih klubov v Clevelandu. Na tem zborovanju bo ponovno predložena zahteva, da odstopi Maurice Maschke kot načelnik republikanske stranke v Clevelandu. Pričakuje se pa, da bo Maschke poslal toliko svojih pristašev na shod Lige, da bo slednjim mogoče zadušiti glasove, ki kličejo po resignaciji Maschketa. Gus Hirtius, glavni prodaja Maschketa, se je izjavil, da Maschke sam ne bo navzoč na shodu.

Am. Jugoslovanski Klub

Seja Ameriško-Jugoslovanskega Kluba se ne vrši 28. marca, kot običajno vsak četrty torek v mesecu, pač pa bo članstvo sklicano na poznejšo izredno sejo.

Zlato v federalnih bankah se množi. Nad tri bilijonov v zveznih bankah

Washington, 25. marca. "Bančni praznik" v Zedinjenih državah, katerega namen je omejiti poslovanje večine bank, je imel svoj uspeh. Zlato se stalno in dnevno vrača v zvezne blagajne. V enem samem tednu se je vrnilo v zvezne rezervne banke \$181,545,000 v zlato. Danes znaša zlato stanje v zvezni blagajni \$3,192,322,000. Računa se, da odkar je Roosevelt razglasil ta "bančni praznik," da se je vrnilo \$661,000,000 v zvezne blagajne, kateri denar je bil dosedaj skrit. To je tako pomagalo splošnemu položaju, da je vlada ustavila nadaljno tiskanje denarja. Vsega papirnatega denarja se nahaja danes v ameriških bankah za \$6,608,000,000. Računa se, da so depositeori ali vložniki samo tekom meseca februarja pobrali iz ameriških bank nekaj manj kot \$900,000,000. To je povzročilo denarno krizo, dasi ni bilo najmanjšega povoda, da bi jemali denar iz bančnih zavodov. To je tudi bil vzrok, da je Roosevelt dal zapreti banke in jih šele polagoma odpira in sicer tako, kakor ljudje prinašajo denar nazaj v denarne zavode. Povprečno prinašajo ljudje dnevno \$85,000,000 v razne banke. Še avgusta meseca lanskega leta se je računalo, da hranijo ljudje na svojih domovih nad \$2,000,000,000. In še danes je nekako \$1,200,000,000 skritega denarja na domovih.

Premog iz Rusije je došel v Zedinjene države

New Haven, 26. marca. Sem je došel angleški parnik Monks Wood, ki je pripeljal 5,000 ton ruskega premoga v Ameriko. Oblasti se niso dovolile premog izločiti. Kako je mogoče premog pripeljati iz Rusije in ga tu cenjeje prodajati, dočim ameriški premogariji nimajo dela, je uganjka, s katero si ljudje belijo glavo.

Lep radio program

Moski kvartet iz "Ljubljane," je včeraj pel na slovenskem radiu programu, in petje je bilo izborno, in pesnice jako pestro izbrane. Še vedno je resnica, da domača narodna pesmica poslušalca najbolj zanima. Tudi spremljevanje na klavir, Miss Mary Jančar, je bilo lepo, in pohvalno moramo omeniti "Ljubljansko godbo," ki je dobro sekala polke in druge. Zlasti nam je ugajala "Primorska polka." O programu se je splošno sleherni pohvalno izrazil.

Mr. Frank Opeka ponesrečil

Iz Waukegana se nam poroča, da se je tam ponesrečil Mr. Fr. Opeka, glavni predsednik Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote. Pri delu si je zlomil desno roko, in zdravnik pravi, da dobrih pet tednov ne bo zmogla za delo. Obenem pošilja Mr. Opeka pozdrave vsem svojim prijateljem v Clevelandu.

Nova zgradba

Župan Miller je izjavil včeraj, da se bodo prostori v Warrensville, kjer se nahajajo mestni zavodi, in kjer je požar pretekli teden naredil \$30,000 škode, nemudoma znova zgradili. Škoda je znašala \$30,000 in je popolnoma krita z zavarovalnino.

* Laški diktator Mussolini bo nastopil kot igralec v premikajočih slikah.

Roosevelt je začel rabiti ostro palico napram kongresu, ki mu ne sledi

Washington, 26. marca. Predsednik Roosevelt je zapokal z velikim bičem nad senatom, ki se brani sprejeti njegova priporočila glede odpomoci farmerjem, in senatorji, boječ se tega biča, so začeli hitreje posloovati. Mlačnostni poljedelski tajnik Rooseveltovega kabineta, Henry Wallace, je stopil pred poljedelski odsek senata in povedal senatorjem, kaj želi Roosevelt. Dočim je bil Wallace prijazen, pa je v jako izrazitih besedah povedal, da Roosevelt zahteva, da se njegov program odobri v senatu. Odslek se je prestrašil. Dočim so nameravali ves ta teden porabiti za debate, so voditelji obljubili, da bodo zaslišanja pred odsekom gotova najkasneje v torek, in da bo predlog Roosevelta glede odpomoci farmerjev sprejet najkasneje koncem tega tedna. Roosevelt želi, da se poljedelsko vprašanje nemudoma reši, ker ima potem pripravljene druge načrte za nadaljno poslovanje.

Zvezni bančni nadzorniki napredujejo z delom

Cleveland, O. Zastopniki Union Trust in Guardian Trust banke v Clevelandu so včeraj imeli dolga posvetovanja z John K. McKee, ki je načelnik zveznih revizorjev od R. F. korporacije. McKee se je izjavil, da naj bodo uradniki omenjenih bank pripravljeni, da gredo tle dni enkrat v Washington. Zvezni nadzorniki so se izjavili, da je položaj v clevelandskih bankah mnogo boljši kot je bil v Detroitu. Dočim je bilo v Detroitu 80 procentov vlog zamrznjenih, jih je v Clevelandu samo 40 odstotkov. Pričakovati je torej, da se bo bančni položaj v Clevelandu ta teden sčistil.

Železniška nesreča

V bližnjem Vermillion se je sinoči zgodila velika nesreča, ko je neki avtomobil zadel v tovarni vlak na Grand Street križišču. Tri osebe so bile ubite, med njimi dva Clevelandčana, Joseph Mercy, 23 let star, 3705 Chatham Ave. in John Huzvar, 22 let star, 2604 W. 25th St. Vsi trije so se nahajali na plesu in so se vračali proti domu, ko se je pripetila nesreča.

Nesreča z busom

28 otrok je bilo ranjenih pretekli petek na Akron-Medina cesti, ko je v šolski bus v katerem so se otroci vozili, zadel velik truk. Otroci so bili na poti v šolo, ko se je nesreča pripetila. Dva otroka sta dobila zelo hude poškodbe.

Plačanje davkov

Kot znano, je bil zadnji čas za plačanje davkov v soboto, toda pričakuje se iz Columbusa poročila, da se tudi ta termin podaljša. Komaj \$17,800,000 se je do danes nabralo za davke.

Mestna sodnija

Župan Miller je prodrl s svojo zahtevo, da se znižajo plače vseh uslužbencev mestne sodnije, ki dosedaj niso bili še nič prizadeti. Plače se morajo na sodnji znižati za najmanj \$100,000 na leto.

Praznovanje 7. aprila

Direktor javne varnosti se je izjavil, da ne bo motil ljudi dne 7. aprila, ko bo prvič dovoljeno piti dobro pivo. "Ljudje lahko praznujejo," je rekel direktor, "policija ne bo nikogar motila, razven če bo tako praznovanje preveč divlje."

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po razpisalnih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt \$1.75
Za Evropo, celo leto \$8.00; pol leta \$4.00; za četrt leta \$2.50
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRO, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3, 1879.

83

No. 71, Mon., Mar. 27th, 1933

Diktator Roosevelt

Kaj misli Roosevelt s svojim diktatorstvom? Zahteval ga je in dobil ga je. Nepopisno zaupanje mora imeti ameriški narod v svojega predsednika, da mu je potom kongresa podelil tako oblast, kakoršnje nima danes noben kralj ali cesar. Poglejmo torej, kako se je Roosevelt sam izrazil o ameriškem narodu, o njegovih pravicah in idejah, ko je stopil s takozvano "politično veroizpoved" na dan, ko je nastopil predsedniški urad. Je dejal Roosevelt:

"Jaz verujem, da je naš industrijski in ekonomski sistem ustvarjen za vsakega posameznega moškega ali ženskega in da niso ustvarjeni posamezni možje ali žene za korist sistema."

S tem je mislil Roosevelt povedati, da mora sleherni Američanec dobiti svoj delež prosperitete, ne pa samo izvoljeni maloštevilni, ki se solnčijo na današnjem ameriškem družabnem, ekonomskem in industrijskem sistemu. Nadalje pravi Roosevelt:

"Jaz verujem, da mora imeti sleherni posameznik popolno svobodo akcije, da se razvije do viška svoje zmožnosti, toda jaz ne verujem, da bi v imenu svete besede — individualizem — bilo dovoljeno nekaterim mogočnim interesom, da ustvarjajo industrijski kanonski "futer" iz življenja nad polovico prebivalstva Zedinjenih držav."

"Jaz verujem v svetost privatne lastnine vsakega ameriškega državljanca, toda ne verujem pa, da bi bila ta privatna lastnina v njeni svetosti podvržena industrijskim gemblarjem, profesionalnim barantačem na borzi ali pa v korporacijskem sistemu izkoriščanja državljanov naše dežele."

"Jaz ne verujem, da bi se posamezni interesi zbirali v svoje posamezne skupine. Jaz niti ne verujem, da bi se vlada Zedinjenih držav postavila kot skupina sama za sebe in bi branila svoje lastne koristi. Vlada je tako lastnina posameznika kot skupnega naroda. Vsaka skupina v vladi, med narodom, stvorjena v sebične namene, ne more imeti obstanka."

"Jaz verujem, da vlada ne sme biti vohunska birokracija, ki vtika svoj nos v privatne zadeve posameznika, toda verujem pa, da mora vlada dajati inicijativo in posvečati pažnjo, da maloštevilni ne preplavijo naroda s svojim zavajanjem. Jaz verujem, da mora vlada nuditi narodu varnost, priliko za delo in priliko, da zasluži svojega dela shrani na varnem mestu, odobrenem od vlade, ne verujem pa, da bi se dajala varnost izkoriščevalcem javnosti, barantačem z javnim denarjem, ki gredo v špekulaciji do skrajnosti na račun javnega blagostanja in obstanka povprečnega ameriškega državljanca."

Ameriški narod se mora vrniti k svojemu prvotnemu principu, na podlagi katerega je vzrastel v velika, in kateri princip je bil zadnja leta pozabljen: Mi moramo povzročiti, da postane ameriški individualizem, (to je, vsak posameznik) zopet to, za kar je bil namenjen — namreč, da dobi sleherni Američanec enako priliko povzpeti se v življenju, in da končno nihče ne bo imel pravice izkoriščati svojega bližnjega."

Ali bo diktator Roosevelt mogel slediti začrtani poti? Voljo ima, zmožnost ima, demokrat je, sin svojega naroda, ki ni nikdar hodil po potih privilegiranih interesov, pač pa po narodnih potih, po potih, po katerih mora hoditi povprečni Američanec, ako si hoče pomagati v življenju naprej.

Prerano je še, da bi kritizirali, da bi sploh izrekli najmanjšo besedo očitjanja. Pustiti se mu mora polna prilika, da v teku dvanajstih mesecev v praktičnosti izpelje, kar pridiga. Vso moč, ki jo je ameriški narod kdaj podelil kakemu svojim sinov, ima za seboj. Zaupanje naroda je z njim do skrajnosti. In v marcu mesecu, leta 1934, bomo spregovorili resno besedo, ali je znal Roosevelt to narodno zaupanje izkoristiti v napredek in prosperiteto naroda, ali pa je omahnil na potu. Do tedaj pa: polno podporo narodnemu voditelju, ki resno skuša privedi ameriški narod iz depresijskega močvirja.

D O P I S I**USODA MATERE**

Naključje po službeni dolžnosti mi je naklonilo redek slučaj, da sem se pri Poznikovi družini, živeči na 1230 E. 173. cesti srečal s starko, katere življenje je prežeto z žalostno zgodovino na minulo svetovno vojno. V odlokih mi je z boleštvom v srečanje prišlo Golgato trpljenja, katero mora prenesti le edino mati in nikdo drugi. Njena povest se je pričela slabo: "Rodila sem se dne 6. januarja leta 1853. In stopam v 81. leto starosti. Lino sveda sem zagledala v Križih pri Tržiču na Gorenjskem v hiši mojega očeta, kjer se je po hišnemu imenu klicalo pri Tržičevih. Imeli smo veliko posestvo in mlada sem se navadila trdega kmetijskega dela. Ko sem dopolnila 22 let sem se poročila na Likarjevo posestvo, ter postala gospodinja in žena mojemu ranjemu možu. V zakonu sem rodila 13 otrok, od katerih jih je v zgodnji mladosti umrlo osem. Ostali so mi štirje sinovi in dve hčeri. Težka je bila borba za življenje ob kopici malih otrok. Slaba letina, suša, toča in neurje nam je uničevalo bomo hribovsko polje. Trpela sem in trdo delala v upanju, da na starost dobim zaslužen blagoslov sadu, katerega sem pri skr-

bni vzgoji na zemljo posadila. V trpljenju in stiski sem vzgojila močne sinove, kateri so eden za drugim odhajali k vojakom k 17. pešpolku. Hčeri zavedajoč, da borna domačija jim ne more kruha nuditi, sta se ozrli po širokem svetu in odšle iskati si srečo v daljno Ameriko. Pridrvela je vojna, strah in groza za družine in nepreskrbljene otroke. Naznanjena je bila v avgustu 1914. mobilizacija in moji trije sinovi so prvi dan odrinili, pustec za seboj družine, k vojakom. Nekaj dni po mobilizaciji je k vojakom odšel zadnji in to četrti sin iz hiše. Poleg bolnega moža sem ostala sama v hiši, ter se poprijela trdega, moškega in ženskega dela. V avgustu, ko maj štirinajst dni po mobilizaciji, ko ni bilo več drugega moškega pri hiši, mi je umrl moj mož. Komaj smo zagrebeli njegovo truplo in se še ni niti zemlja na njegovem grobu usedla, sem dobila v istem mesecu in letu žalostno sporočilo iz ruske fronte, da je bil ubit starejši sin, ki je dosegel starost komaj 35 let. Po njem poleg mene je žalovala njegova žena in pet nepreskrbljenih otrok. Komaj sem se zjokala nad soprogom in zgubljenim sinom, mi je usoda že natočila novi kelih trpljenja s ponovno žalostno novico, da je na ruski fronti padel v ujetništvo drugi sin v starosti 30 let. Pozneje sem dobila sporočilo, da ga je v ujetništvu ugrabila smrt. Zaprtil je poleg mene, ženo in enega nepreskrbljenega otroka. Moj tretji sin je bil močno ranjen in poslan domov, kjer je vsled napora in ran kmalu podlegel in umrl. Po njem je žalovala tudi žena in en nepreskrbljen otrok. Zadnjemu upanju, zadnjemu sinu objokanega gnezda in zadnja uteha razbolečemu srečju ni kruta usoda prizanesla. Ves izmučen se je privlekel nekega dne iz bolnišnice na dom v moje skrbo, toda vsa nega ga ni mogla rešiti, ter mu ohraniti komaj 23 letno življenje. Podlegel je jetiki in hiša je zgubila zadnjega moškega v hiši in jaz uboga mati pa ta četrtga in zadnjega sina. Ko je vojna končala je že trava obrastla tri grobove na domačem pokopališču in dva grobova pa na ruskem borišču. Tavalala sem sama brez cilja in utehe od groba do groba, od cerkvice do cerkvice in molila za pokoj mojih ljubljencev. Zastudil in primrazil se mi je svet tako, da nisem mogla najti nikjer miru in pokoja na stara leta. Spomnila sem se na hčer Marijo, poročeno Poznik in Antonijo, poročeno Vrtačnik, ki sta bivali v Ameriki v mestu Cleveland s prošnjo, naj me vzameta k sebi. V letu 1920. sem stopila na ameriška tla in od tistega časa uživam gostoljubnost mojih hčer družin.

"Omeniti vam hočem tudi grozote, katerih sem bila priča na Golniku ob vojnem času," je nadaljevala ženica. "Videla sem, kako so mladega inteligentnega pripeljali za grad in ga s silo vlekli k izkopani jami, ter ga postavili, da bo ustreljen. Imenoma ne vem, samo toliko vem, da je bil civilist in lepi gospodski obličje. Prisodila sem mu okrog 30 let starosti. Slišala sem, kako je navzoče vojake in oficirje milo prosil naj ga pustijo živeti, ker ima mater vdovo za preživljati. Vse prošnje in milo rotenje pri živem Bogu, da je nedolžen ni zaleglo ničesar. Strelji so odjeknili in mrtvo telo se je zakotalilo v izkopano jamo. Stiskali smo zobe in z gnusom v srečju sledili nečloveškemu početju, toda v strahu, da nas kaj sličnega ne zadene. Povešenih oči smo zapuščali moriške nedolžnih."

"Drugi slučaj grozote sem videla na potu, ko sem se odpravila na božjo pot v Velesovo. Videla sem, kako so uboge vojake za noge obrnjene proti tlom na solncu obešali. Krčevito so se vživljali toda pomagati si niso mogli. Kdor je prestopal odmerjeno kazen, je ostal živ in kdor ni držal, ga je pa eno uro pozneje grob požrl."

Starka je z solzo v očeh končala svoje pripovedovanje in pripomnila, da bi lahko za časa vojne spisala debelo knjigo grozodejstev, ki so se pred njeno pričo odigrali. Mrs. Agnes Likar, kakor se imenuje ta nesrečna mati, je teta splošno poznane trgovke Mrs. Anton Gubanc na Waterloo Rd.

Kaj je morala ta mati prestat!

Joško Penko, zastopnik Ameriške Domovine.

"NEW DEAL"

Cleveland (Collinwood), O. — "New deal" je geslo novega predsednika Zed. držav. Obeta se nam dobro pivo, delo in boljši časi — "happy days are here again." Toda kdaj? To je vprašanje. Mi, navadni zemljani le čakamo in čakamo in izgubljammo, kar smo si tekmo življenja s trdom prihranili. Svetovni položaj je skrajno kritičen, posebno za male narode. Diktatorstva in bančni preobrati so na dnevnem redu. Imamo zaupanje v novo ameriško vlado, ki nam daje upanje, da pričakamo boljših časov.

Nas, ameriške Slovence naj vsaj bodri zavest, da smo svobodni v govoru, tisku in versko.

Finančne težkoče tarejo tudi naša narodna podjetja, ki so največ odvisna od naroda samega, v kolikor žrtvuje in prispeva zanje, da je iste možno vzdrževati, dokler ne pridejo zopet normalne razmere. Enako je tudi Slovenski dom na Holmes Ave. prizadet. Direktorji se trudi na vse načine, kako previdno gospodariti, da bi bilo mogoče kriti stroške in vsi stroški so do skrajnosti znižani. Tekoče stroške se še nekako krije. Toda pridejo davki, obresti in potrebna popravila, pa nastane vprašanje: kje dobiti denar? Dvorane so bile preko zime še jako dobro najete. Toda najemnina je majhna napram ogromnim stroškom. Drugi dohodki so pa jako malenkostni. Slovenska šola ima prostore brezplačno, enako kot drugi domovi odseki. Računajmo, da povprečno vsako soboto je potrebno pokuriti eno tona premoga radi šole. Kje so dohodki za to? To vprašanje je nastalo pri šolskem odboru in na sestankih vseh društev, ki zborujejo v Slovenskem domu.

Na zadnjem sestanku vseh društev, ki zborujejo v Slovenskem domu, se je sklenilo, da se priredi skupna prireditev v korist doma in sicer dne 7. maja t. l. v obeh dvoranah. Za program bodo skrbeli: Slovenska šola, pevsko društvo "Soča," in na novo organizirano dramsko društvo "Lilija," ki bodo sodelovanjem ostalih društev pripravili pester program za omenjeni dan. To bo dan vseh društev na južni strani Collinwooda: iz moralnega stališča, ki ga bodo pokazala kulturna društva, posebno slovenska šola, iz gmočne ga pa, da se pomaga vzdrževati stroške Slovenskega doma, da se napravi pri poslopuj nujna popravila in da se dvorane prebarvajo. Več, kar se tiče programa omenjeni dan, se bo poročalo pozneje. Dati se mora priznanje šolskemu odboru, posebno pa g. učitelju, ki so se zavzeli najbolj za omenjeno prireditev, da bo res nekaj levega.

Na dneve 21., 22., 24. in 25. maja t. l. se vrši konvencija Slovenske ženske Zveze v Slovenskem domu na Holmes Ave. Priprave so že v teku.

Vsakdo ima rad, ako le more, da ima novo obleko za Veliko noč. Letos bo moral biti marsikdo zadovoljen z staro, ker razmere ne dopuščajo drugače. Tudi dvorane Slovenskega doma so potrebovale novo obleko. Direktorji je imeli težko nalogo, kako to zadelo fantje so se zavzeli, šli na delo brez plačno (kar sami člani direktorija in par delničarjev), da prebarvajo vse dvorane in napravijo nujna popravila, tako da bo Slovenski dom za Veliko noč in za konvencijo SZŽ v novi obleki, da bo delal čest naselbinam narodu. Z dobro voljo, zavestjo jat!"

bo umljivo le tistemu, ki se lahko uživi v njen, s trnjem posut položaj. In kdo naj ne bi matere spoštoval, ki v življenju doprineše več, kot bi bila iz železa izkovan? Poleg visoke starosti pa ima vedro in zdravo lice, gorenjsko narečje, izrazito pristne in iskrene slovenske starega kova.

Joško Penko, zastopnik Ameriške Domovine.

in skupnim složnim sodelovanjem, pa se mnogo napravi, četudi so resni časi. Spodnja dvorana bo ta teden gotova. Drugi teden pa gredo na delo v zgornjo dvorano, potem pa po malih dvoranah in hodnikih. Seveda, barva ne bo zastoj, pač pa po najnižji ceni.

Nujno potrebno bo napraviti nove luči po dvoranah. Toda zopet nastane vprašanje — finančno? Upamo, da se bodo društva toliko zavzela, da bomo s prireditvijo 7. maja napravili toliko, da se bo plačalo barvo in da se bo lahko še nabavilo nove luči v dvoranah. Ako bi se članstvo vseh društev, ki zborujejo v Slovenskem domu in zraven posebno pa še delničarji zavedali, kako potrebni so novi električni lestenici v dvoranah sedaj, ko so prebarvane, bi se vsi skupaj zavzeli in prispevali vsak po svoji moči, da bi se tudi to kmalu napravilo. Da bomo imeli dvorane, ki bodo dostojno izgledale, lepe čiste z moderno električno razsvetljavo, imamo dva rojaka, ki bi tudi to delo napravila brezplačno. Samo material bo treba dobiti. Dobra volja, prava zavest in skupno sodelovanje, pa se bo še kaj dobrega in koristnega napravilo.

Vsaki odbori, kjerkoli, pri društvih ali raznih ustanovah, imajo silne težkoče v sedanjih časih v izvrševanju svojih uradov. Enako tudi direktorji Slovenskega doma. Le splošna pomoč bo pomagala prestaviti te kritične čase. Upajmo, da smo blizu jutranje zarje vzhajajočega sonca, ki nam prinese dan boljših časov, vse skupaj toplo pozdravljaj,

John Trček, tajnik Slovenskega doma.

Kako je umrl atentator Zangara

V ponedeljek, dne 20. marca, je bil umrčen na električnem stolu v Raifordu, Florida, mali Italijan Giuseppe Zangara, ki je, o priliki atentata na Roosevelta, obstrlel čikaškega župana Čermaka, kateri je pozneje podlel svoj rani.

Atentator je šel na električni stol z istim stočnim mirom, katerega je kazal ves čas izza atentata.

V ponedeljek ob en četrt na deset dopoldne je vstopil v mrtvaško sobo, bos, v progastih hlačah in srajci, ki je bila odpetja za vratom. Ko je stopil proti stolu, sta ga držala dva paznika, toda Zangara jima je rekel: "Nikar me ne vezita! Ne bojim se stola!"

Paznika sta ga izpustila in Zangara je šel na stol z gesto, kakor bi sel k obedu. Ko je sedel, je Zangara pogledal okoli sebe, nato pa izročil superintendentu Chapmanu neke liste, na katere je v ječi napisal svoj življenjepis.

"Prav nič se ne bojim tega stola, vidite," je ponovil, ko je pogledal na trideset prič, ki so bile zbrane v mrtvaški sobi. Ko so mu z jermeni vezali roke in noge, je vprašal: "Ali ni nobene fotografira tukaj? Nobena, ki bi vzel sliko?"

Ravnatelj Chapman je odkorvil: "Ne, nikogar ni," baš v trenutku, preden so mu pazniki posadili kovanasto napravo na glavo.

"Ušivi kapitalisti!" je zaklical Zangara grenko.

Nato pa je spet ponovil: "Nobenih slik, kapitalisti? Vsi kakar se v solzah od nje posloviata. To je poroka iz Tisoč in ene noči."

Ko so pazniki nadaljevali s svojimi pripravami, je Zangara dejal: "Good bye! Addio vsemu svetu! Good bye!" Zatem se je naslonil nazaj na naslonjalo, kakor bi se hotel oddahnuti; njegove noge niso niti dosegale tal, ker je bil nizek človek.

Ko je eden paznikov pritrtil elektrode, je odstopil ter dejal: "All right, Joe." Na to znamenje je stopil za stol šerif Dan Hardie ter spojil elektriko, ki je v naslednjem trenutku šinila, 2,300 voltov močna, skozi telo Zangare. Gornji del atentatorjevega telesa se je ob prvem stresljaju mahoma zvrnil in prav tako je šinila kvišku tudi njegova glava.

Njegovi prsti so se krčevito oprijeli stola. Po treh minutah je bil tok ustavljen, naker se je Zangarovo telo sklonilo naprej. Pristopil je zdravnik, ki je ob 9:27 uradno proglasil Zangaro za mrtvega.

Ob uri eksekucije je padal gost dež, ki je šumjal ob šipah jetnišnice. Na vseh strateških točkah jetnišnice so bili nastavljeni milničniki s strojnimi. Po justifikaciji so obducirali truplo Zangare trije slavni zdravniki, katerim je bilo naročeno, naj posvetijo svojo pozornost zlasti možganom in želodcu Zangare. Po avtopsi so ti zdravniki izjavili, da so ugotovili, da so bili možgani Zangare popolnoma normalni. Dalje so zdravniki pri raztelesenju ugotovili, da je imel Zangara kronično bolan mehur ter da je trpel na kronični indigestiji. Sicer pa je bil, po mnenju zdravnikov, duševno zdrav ter odgovoren za svoje dejanje.

EVA WILLIS:

Poroka v Indiji

Kadar se v Indiji snuje kako poroko, tedaj je gotovo, da se nista bodoča zakonca še nikoli videla, iz česar pa si ničesar ne storita, in se najbrž ne bi videla, tudi če bi se mogla. Tako dolga namreč običaj, ki stoji pod avtoriteto religije; rodbinski duhovnik je spoznal iz zvezd, da jima je usoda naklonjena, zato ni nobene zapreke, da se ne bi mogla vršiti poroka.

Oba, ženin in nevesta, imata svoje misli in pojme o poroki. Ženin navadno ugaja sijajna ženitovanjska procesija, dočim se nevesta ne veseli toliko svečanosti, plesa in pojedini. Njej je namreč poroka zakrament. Zanj pomeni močitev prevzetje bremen in odgovornosti, prihod v tujo hišo med tuje ljudi itd.

Večina indijskih ženinov in nevest navadno vidi privrkat drug drugega šele pri poroki, ko se vrše poročni bređi. Pred oltarjem stojita dve mladostni osebi ter se držita za roke. Ako sta premožna, je ona oblečena v težko žolto svilo, dočim je obleka ženina iz bele svile in vezena z zlatom. Obličje neveste je zakrito s kopreno, in ko vrže svečenič nad ženina in nevesto drugo kopreno, potegne spletenka nevesti kopreno z obraza in takrat jo ženin prvič vidi iz obličja v obličje. Po poroki se prične pojedina in veseljačenje.

Indijska pojedina je ne kaj povsem drugega kakor pojedina pri nas. Po tleh namreč pogrnejo preproge, na katere položijo velike liste mango drevesa, in na te liste postavijo jedila, pri katerih se gostje ne poslužujejo nobenega orodja, razen svojih rok. Nevesta je navadno vedno skrajno nervozna, ko se trudi, da postreže svojemu možu in njegovim staršem, pred katere poklekne ter jih prosi njihovega blagoslova.

Tako se kmalu približa ura, ko se je treba dvigniti ter pričeti z ženino povorko. Na kraj, kjer se vrši pojedina, pridejo z vozovi in mnogokrat z razkošno opremljenimi sloni, s katerimi odpravijo nevesto na njen bodoči dom. Zdaj oče in mati ne nese blagoslovita svojo hčer, narkar se v solzah od nje posloviata. To je poroka iz Tisoč in ene noči.

Če verjamete al' pa ne.

Regrat je že tukaj! Jaz sem se že parkrat napaštal te prežlahtne trave in sicer enkrat s fiziologom, enkrat s krompirjem, enkrat s trdo kuhanimi jajci. O vsaki stvari piše zgodovina, kje in kdaj se je pričela, samo o regratu zgodovina molči in ko bi vendar zaslužil najvažnejše mesto v kakšnem biografskem leksikonu.

Mi porablamo regrat samo za solato, Američani pa za vino. Kdaj so se še Američani kaj pridali zmislili, vas vprašam. Jaz še nisem pil regratovega vina, a zdi se mi pa, da tam ne raste več trava, kamor kane kapljica tega vina. Pa to je njih stvar, mi ostanemo pri regratovi solati.

Nekateri naši trgovci so večsah oglaševali, da dajo toliko in toliko funtov repe ali zelja za stonj, ako se kupi toliko in toliko funtov klobas. To je bila fina ideja. Sedaj na pomlad bi jim svetoval, naj dajo mesto repe ali zelja — regrat, pa je garantirana fina kupčija.

Čudno se mi zdi, da ni še nikomur prišlo na misel, da bi serviral pri banketu regrat. Vsaj jaz ga še nisem opazil. Stavim, da bo udeležba sijajna, ako bi se reklo, da bo paradi na banketu regrat v tej ali oni obliki, namreč: s to ali oni pripombo. Trentova Lojza je sicer rekla, da bi bile imele Napredne Slovencek ono soboto gotovo regrat pri večerji, da ni ravno tiste dni sneg zapadel in niso mogle do njega. Bi bil prav pasel k okusnim klobasam in dankam, katerih sem bil tudi jaz deležen. Po vem pa naj Lojza, da sem jaz s klobasami par dni počakal, pa sem jih imel z regratom. Akra-bolt je bila to košta!

Pravijo, da je največ regrata v Maple Heights. Režin se že meni, da ga bo nabral in ga potem v svojem kozolcu posušil v štantih. Kakor sem slišal, bodo potem iz njega delali tinkturo proti komarjevim pikom in za odpravo rdečega nosu. Za slednje sem se že priporočil Andrejcu.

Torej naj bo izrečena vsa čast in slava regratu, ki ni bil še nikoli tako upoštevan, kot je v tej depresijski dobi našega življenja.

Δ
Dva vandrovca prideta trudna in lačna do kmetijske hiše in eden pravi, da bo šel v hišo in poprosil za kos kruha. Res je šel, drugi ga je pa pri platu počakal. Kmalu pride tovariš nazaj z velikim kosom pogače v roki.

"Gospodinja je bila videti jako usmiljena," pripoveduje, "in ker imajo ravno kosce, mi je odrezala tale kos pogače. Take malice nisva že dolgo imela, bratec."

Čez kake pol ure pa se isti vandrovec zopet oglasi pri isti gospodinjki, ki mu je bila dala pogačo in jo prosi, da bi mu dala recept, kako dela pogačo.

"Recept bi radi?" se začudi mlada gospodinja. "Čemu vam pa bo recept?"

"Veste, mama, z mojim kolegom se pripravava. On trdi, da sta v pogači dve žlici cementa, jaz pa trdim, da so tri. Zato bi rad vedel..."

Žena pelja možička v prodajalno, da izbereta zanj obleko. Izbereta eno, se reče, ona jo izbrala in vpraša trgovca za ceno. "Skoro zastojni jo boste dobili, gospa," pravi trgovec, "z dvema paroma hlač stane ta obleka samo petindvajset dolarjev."

"Kaj! Petindvajset dolarjev za to obleko? Nak, to je pa mnogo preveč. Kajne da, možiček, bova pa raje še dodala petdeset dolarjev, pa si bom že lahko kupila lepo zimsko suknjo."

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

1933	APR.	1933
So	Mo	Tu
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	

APRIL

1.—E. 185th St. Democratic Club, zabava v S. D. Domu na Recher Ave.

2.—Društvo Blejsko Jezero št. 27 SDZ, 10-letnica obstanka, v Slovenskem Delavskem Domu na Waterloo Rd.

2.—Dramska družba Adria, igra v spodnji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

8.—Društvo Zavedni Sosedje št. 158 SNPJ, zabava v S. D. Domu na Recher Ave.

9.—Jugoslovanski Pasijonski Klub, predstava v S. N. Domu.

9.—Društvo Verovšek, igra v S. D. Domu.

9.—Šolsko društvo Slovenskega Doma predstava in zabava v spodnji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

16.—A. D. K. društvo priredi plesno veselico v Grdinovi dvorani.

16.—Samostojna Zarja, koncert v S. N. Domu.

16.—Marijina družba fare sv. Kristine "Bunny Dance" v farnih prostorih.

19.—Ženski klub fare sv. Vida, card party.

20.—Društvo Martha Washington št. 38 SDZ, ples v S. N. Domu na St. Clair Ave.

22.—Društvo Slovenski Dom št. 6 SDZ, zabava v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

22.—Društvo Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ priredi plesno veselico v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

22.—Društvo Pioneers HBZ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.

22.—Klub zapadnih slovenskih društev, plesna veselica v Sachsenheim dvorani na 7001 Denison Ave.

22.—23.—Društvo Strugglers, proslava 6. obletnice ustanovitve društva, prireditev in ples v S. D. Domu.

23.—Dvor Baraga, C. O. F., priredi plesno veselico v Grdinovi dvorani.

23.—Altarno društvo fare sv. Vida priredi na Belo nedeljo banket v novi šoli.

23.—Dramatično društvo Naša Zvezda, igra v S. D. Domu na Recher Ave.

23.—Oltarno društvo fare sv. Kristine, zabava v spodnjih prostorih.

23.—Pevsko društvo Soča, priredi igro "Doktor Hribar" s petjem v spodnji dvorani in potem ples v zgornji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

26.—Ženski klub fare sv. Vida priredi card party.

28.—Društvo Betsy Ross, št. 186 JSKJ, plesna veselica v Slovenskem Delavskem Domu, Waterloo Rd.

29.—Društvo Orel Baseball Club, plesna zabava v Grdinovi dvorani.

29.—Klever Kids Klub, ples v S. D. Domu.

29.—Slovenska ženska Zvezda, zabava v S. D. Domu na Recher Ave.

29.—Jolly Boys, ples v avditoriju S. N. Doma.

29.—St. Joseph Sports Minstrel show v spodnji dvorani in ples v zgornji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

30.—Društvo "Jadran," spevoigro v Slovenskem Delavskem Domu, Waterloo Rd.

30.—Društvo Blaue Donau, koncert v avditoriju S. N. Doma.

30.—Društvo Kistusa Kralja, št. 226 KSKJ, veselica v Knausovi dvorani.

30.—Pevski odsek društva Zvon priredi pomladanski koncert v S. N. Domu na 80. cesti.

30.—Krožek fare sv. Kristine, "Spring Carnival Dance" v mi.

spodnjih prostorih.

30.—Equality League banket v zgornji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

MAJ

6.—Klub slovenskih vdov, plesna veselica v Knausovi dvorani.

7.—Slovenska šola S. D. Doma, koncert v S. D. Domu.

7.—Pevsko društvo Cvet, koncert in igra v S. D. Dvorani na Prince Ave.

7.—Društvo sv. Cirila in Metod, igra in zabava v S. D. Domu na Recher Ave.

7.—Holy Name Juniors fare sv. Kristine, ples v spodnjih prostorih.

7.—Skupna društva Slovenskega Doma priredijo predstavo s petjem v spodnji dvorani, ples in zabavo v zgornji dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

14.—Društvo sv. Ane št. 4 SDZ, slovesno blagoslovljenje in razvite družbene zastave. Blagoslovljenje zastave ob 2. popoldne v novi cerkvi sv. Vida, razvite zastave v S. N. Domu, in zvečer plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

14.—Društvo Dom, št. 25 S. D. Z. praznuje 10-letnico obstanka v Maple Gardens

14.—Dekliško društvo Kraljica Majnika in podružnica št. 15 S. Z. Z., proslava Materinskega dne v S. N. Domu na 80. cesti.

14.—"Materinski dan," priredijo šolski otroci fare sv. Kristine v farnih prostorih.

18.—Piknik društva "Kranj" pri Matt Gorišku v Noble, O.

21.—Podružnica št. 41 SZZ, blagoslovljenje in razvite družbene zastave, zvečer plesna veselica v obeh dvoranah S. D. Doma.

21.—Domača zabava v spodnjih prostorih fare sv. Kristine.

21.—Skupne podružnice Slovenske ženske Zvezde priredijo slavnostni sprejem delegatini ali predkonvenčno veselico v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

22.—Konvencija Slovenske ženske Zvezde, obe dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

23.—Konvencija Slovenske ženske Zvezde, obe dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

24.—Konvencija Slovenske ženske Zvezde, obe dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

25.—Konvencija Slovenske ženske Zvezde, obe dvorani Slovenskega Doma, Holmes Ave.

26.—Društvo Progressives št. 641 SNPJ, zabava v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

26.—Piknik Slovenskega Narodnega Doma v Maple Heights na prostorih fare sv. Lovrenca v Maple Gardens.

26.—Jugoslovanski Pasijonski Klub, predstava v S. N. Domu.

28.—Prireditev prve obletnice Krožka sv. Kristine v šolski dvorani.

JUNIJ

4.—Peta obletnica "Ljubljane," skupna društva v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

4.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo velik piknik na špelkotovih farmah.

4.—Graduiranje osmorazrednikov šole sv. Kristine v spodnji dvorani.

11.—Ženski odsek Slovenske Zadrugne Zvezde, piknik.

11.—Pevsko društvo Zvon, piknik pri Anton Gorišku na Green Rd.

18.—Društvo Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ priredi piknik na Močilnikarjevi farmah.

18.—Fara sv. Nikola, piknik na prostorih S. D. Doma na Recher Ave.

18.—Farni piknik fare sv. Kristine na špelkotovih prostorih.

25.—Clevelandski Sokol, veselica in telovadba na vrtu Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave.

JULIJ

2.—Odsek 21 HBZ, piknik na prostorih S. D. Doma na Recher Ave.

16.—Slovenska Zadruga Zveza, praznovanje 20-letnice.

16.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, piknik na Pintarjevih farmah.

23.—S. P. P. S. društvo Cvet priredi piknik na prostorih fare sv. Lovrenca v Maple Gardens.

23.—Piknik Zveze Collinwoodske društev na Močilnikarjevi farmi.

30.—Društvo sv. Nikola št. 26, piknik na prostorih S. D. Doma na Recher Ave.

30.—Farni piknik fare sv. Kristine na špelkotovih prostorih.

AVGUST

6.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo velik piknik na špelkotovih farmah.

13.—Piknik Slovenskega Narodnega Doma v Maple Heights na Goriških prostorih na Green Rd.

13.—Društvo sv. Jožefa, št. 169, KSKJ, priredi svoj letni društveni piknik na Pintarjevih farmah.

OKTOBER

21.—Društvo Orel priredi plesno veselico v Grdinovi dvorani.

28.—Društvo Progressives št. 641 SNPJ, zabava v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

29.—Društvo Danica št. 11 SDZ praznuje dvajsetletnico obstanka z veliko veselico v S. N. Domu.

NOVEMBER

29.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, veselica v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

IZGUBLJENA IN ZOPET NAJDENA

Angleški listi priobčujejo zelo ganljivo zgodbo, ki bi lahko dala hvaležno gradivo za pustolevski roman. Junak je Anglež Smith, ki je živel pred vojno v Gdansk, kjer se je oženil z Nemko. Po mobilizaciji leta 1914, sta se morala zakonca ločiti, kajti Smith je moral kot angleški državljani k vojakom. Dopisovala sta si sicer preko nevarnih držav, toda pisma so prihajala redko in so naposled sploh izostala. Žena je mislila, da je mož na bojišču padel. Odpovala je iz rojstnega mesta in se posvetila delu pri Rdečem križu. Dodelili so jo vojaški bolnišnici na zapadnem bojišču. Smith je po naključju zvedel za ta korak svoje žene, toda preden se mu je posrečilo stopiti z njo v stik, ga je presenetila vest, da je bila bolnišnica na bojišču, kjer je služila njegova žena, v strahovitem topovskem ognju uničena, in da je našlo vse osebe v nji smrt. Po vojni je odpovala Smith v Palestino, kjer se je drugič oženil. Nedavno je hudo zbolel in morali so ga prepeljati v bolnišnico. Stregla mu je usmiljenka, obraz katere se mu je videl zelo znan. Misli je, da se mu blede in da vidi prizore izpred vojnih časov, ko je živel s svojo prvo ženo srečno zakonsko življenje. Toda življenje piše čudovite romane, mož se ni motil, usoda je bila zakonca po burnem življenju zopet združila. Po srečnem naključju je bila ostala žena na bojišču živa in pokle jo je privedel v Azijo. Drugi Smithov zakon je bil potem razveljavljen in tako živa zakonca zopet skupaj.

Barvašte usnjene torbice očistite najprej prahu, potem pa jih namažite s primerno kremo za čevlje in zdrgnite.

MILO URBAN:

ŽIVI BIČ

Roman

To je bilo popoldne. V sobi so se sešli sosede, kakor je pač navada, da se shajajo v hišah, kjer leži bolnik. Nekoliko žensk in dva starca so sedeli šepetaje govoreči na klopi, za mizo Andrej, pri peči pa stari Koren. V sobi je bilo toplo, samo od prišlecev nanesena vlaga, ki je izhlapevala, je nekoliko dišala. Zunanaj je enakomerno kapalo od streh. Včasih se je z ropotom sesul kje sneg na zemljo. Bil je že zadnji: bolehen, umazan, kakor spomin na bolest.

Korenka je pol sede vzela skledo. Prijela je žlico in jo dvignila k ustom; ko je zagledala na nji rezance s sirom, se je še nasmešnila, toda dejati v usta že ni več mogla. Roka ji je omahnila in s srečnim nasmehom na ustnih je odšla izmed živih.

Skleda rezancev s sirom, ki si jih je tako želela, pa je ležala pred njo kakor prečudno pomirjenje življenja in smrti.

XII

Adam Hlavaj se je mudil večino na žarih pri svojem svačku Trnčku. Odtod je opazoval kaj se godi v Rastokah, kako se ujaljena vas jezi, giblje in otreša se sebe tisočere nadloge, kako vre in poskuša z otroškimi gibi oprostiti roke izpod svinčenega pečata. Odtod je gledal za kakor veliko telo, ki se želi osvoboditi grdega izpušcaja. Veselili so ga tipajoči gibi, iskanje zdravih žilic in hrepenenje po zdravju, ki se je javljalo za zdaj v majhni upornosti, neposlušnosti ali v motnem godrnjanju proti gosposki. Čeprav je bilo to malenkostno, smešno, se je le želelo videti, da ljudje otrešajo se sebe tisto brezpopojno suženjstvo, slepo zaupanje v nadnaravne sile in slučajnosti in da začnejo rabiti razum. Z odhajajočim ledom je padala tudi mrena z njihovih oči, kakor bi se bili bučili iz težkega sna. Besede, ki so bile kdaj svete, so se drobile pred njimi in čudno — iz njih je tekla zagaten gnoj, zavese so padale in z začudenjem so strmeli ljudje videli, da so se klanjali mrhovinam. In prevzela jih je neka čudna vročica, da bi z vsega trgal zavese: begali so okrog, vse trgal in suvali in izpod njihovih udarcev se je oglašal povsod isti zvok, ki je izdajal praznoto, grozno laž, pred katero so si v nemi vdanosti odrli kolena, zanjo preživeli svoje življenje in ji žrtvovali najlepše bisere svojih src.

Pokriti z umazanostjo in cunjami so stali nasproti resničnosti iz oči v oči. Bila je robata, trda, toda vsaj ne zlagana in jih ni zavajala v zagate. V njej je bilo vse jasno kakor dan. Z njo se je rodila tudi nova vera, vera v resničnost, ki ni bila podvržena zobu časa, ampak je vračala ljudi samim sebi: vračala jim je človeško dostojanstvo, zgubljene roke, da bi mogli znova živeti in smelo življenje človeka.

Do tega pa je bilo še daleč. Vse, kar se je godilo, je bilo samo plašen poskus, pred katerim so ležali se okopati laži, morje predsodkov in ves okameneli veliki svet, preplavljen z umazanostjo. Njihova resnica ni bila resnica, nakopičena v knjigah, vključena v zbrusene kristale stavkov in označena s ponosnim imenom zakon. Njihova resnica je bila v njih, v njihovem življenju, v krvi, v mišicah, v ogromnem krogotoku pokolenj, ki objema stoletja. Njihove resnice niso oznanjali glasniki z velikimi besedami; njihova resnica je žvela v njih, umirala z njimi in prodirala skozi zemljo, da bi znova zablistela v otrocih, v tem drznem, velikem odzivu živih.

Čeprav Adam Hlavaj, živec na žarih, te resnice ni znal izraziti, jo je čutil v vsej njeni grozoti v sebi. Sam je bil eden njenih živih pojavov. Ni gledal nanjo z očmi razpravljajočega učenjaka, ampak je čutil njen utrip v svojih žilah. Za njeno uresničenje ni imel premetenih sredstev, imel pa je mišičaste človeške roke, imel je deset močnih prstov in sovraštvo v srcu. Imel je mlado ženo, ki so mu jo nasilno pognali v grob, njegov otrok je živel od milosti ljudi, njegova pa so preganjali zato, ker se ni hotel dati ubiti. Ali to ni bilo vredno enega zamaha, enega poštenega udarca??

Vredno. Toda Adam Hlavaj je vedel, da je enojka majhno število takt, kadar tisoč src vpije kakor njegovo srce. Srce k srcu, kri h krvi, sovraštvo k sovraštvu in imeli bodo morje, v katerem oi se lahko utopilo pol sveta. In utopili ga bodo. Zakaj ne bi se pokončali svinjarije, zakaj bi se ne branili pred zlom? Okoliške vasi z Rastokami na čelu so vrele. Valovje je pljusalo prav do rovtov in se tudi žiarov ni ognilo. Adam Hlavaj se je včasih odpravil po razpoki v gozd, pohitel v Lazuhe, v Sedlice ali v Rastoke, da bi se povselil z malim Adamom in čofotal po njih kakor majhno dete. Prisluskoval je škripanju z zobmi, gledal stisnjene pesti, mrka čela in zlovesče ognje v očeh. Bili so to njegovi ognji, čistilni, sveti. Ogrevale se je pri njih, srkal jih vase. Ti ljudje so živel v njem in on v njih. Tvorili so reko, ki se je pripravljala, da poruši jezove. Nekajkrat so mu bili za petami žandarji; začel se je divji lov, toda molčeli gozd je sprejemal Hlavaja kakor svojega lastnega sina. Le ljudje, ki so izvedeli o tem, so si pošepetavali:

"Hlavaj, Hlavaj je bil pri nas danes!" Kopnine so si tedaj že podajale roke, se združile — in pomlad je potrkala na golo zemljo z vsemi svojimi zvoki. Izpod plotov so švigili plamenčki nežne trave, v poljih so škripanje zalivali zrak z drobnim, živim smehom, ki se je lil na zemljo kot struja vseobjemajoče sreče. Sladek trepet je preletel svetleč potoki so odnašali pomladanske vode z veselimi žuborenjem, v drevesih je vrel sok in prodiral na dan v svetlih pogankih. Gozdovi so se raztegnili v daljavo, kakor en sam mogočen vzdih prebujene narave, ki se je razkošno pripravila za veliko porajanje; življenje je bilo v njej, vzbrstelo v neskončni množici pojavov, se razlivalo na vse strani in s svojim mogočnim vrtincem pronicalo vse.

Zarki pomladanskega solca so odjeknili v Hlavaju kakor novi zvonovi. Zakletki ledeni svet, v katerem se doslej ni mogel geniti, se je izpremenil v topel objem, v velik vrt, po katerem je mogel hoditi v vseh smereh. Zato se je nekega večera, ko že ni mogel strpeti v sobi, odpravil na slepo srečo v gozd kakor bi se bil hotel naučiti, nasrkati prekipevaločega življenja.

Bilo je tik pred solničnim zahodom. Hlavaja je objel topli, od solca pregreti vonj iglicjeva in rahli somrak, ki se je širil izpod dreves, stoječih na pobočju, obrnjenem proti vzhodu. V rogovih dreves je visela rožnata svetloba ugašajočega dneva in je dosegla sem in tja celo jase, katere je spreminjala v rožnata, zavetna gnezda, polna gozdnih pomladnih zvokov. Nekje je hreščeč planila pokonci osamljena prepelica, drugod je smelo polepala nevidna žolna. Na vejah nati smreki, ki je stala sredi jase, podobna široki, rožnati bakli, so se prerekale urne senice v veselem otroškem prepirju; dve od njih sta se dvignili in leteli nad dolino kot dva srebrna meharčka, kot dva jasna, majhna bi znova zablistela v otrocih, v tem drznem, velikem odzivu živih.

Čeprav Adam Hlavaj, živec na žarih, te resnice ni znal izraziti, jo je čutil v vsej njeni grozoti v sebi. Sam je bil eden njenih živih pojavov. Ni gledal nanjo z očmi razpravljajočega učenjaka, ampak je čutil njen utrip v svojih žilah. Za njeno uresničenje ni imel premetenih sredstev, imel pa je mišičaste človeške roke, imel je deset močnih prstov in sovraštvo v srcu. Imel je mlado ženo, ki so mu jo nasilno pognali v grob, njegov otrok je živel od milosti ljudi, njegova pa so preganjali zato, ker se ni hotel dati ubiti. Ali to ni bilo vredno enega zamaha, enega poštenega udarca??

je sedel na vrhove dreves droz in zapel kakor čuden, premikač se popek te prebujene narave. Ob njegovem slavošpevu je svetloba umirala, izpreminjala se v jekleno modrino mraka, ki je preprežala obzorje z nekoliko barvnimi pasovi.

Hlavaju se je zdelo, da mu ta velika radost prebujene narave raznese prsa. Šel je in šel s prijetno napetimi mišicami in ni pazil na spremenjeni kraj. Vojnjava mehke, pred nedavnim izteklo smole je laskala vonju, oči so se opajale z nežno svetlobo, obraz pa je bila ena sama sluznica, ena sama tipalka, ki se je kakor mačka gožala z zrakom. Bil je podoben staremu znanecu, ki podaja roko naravi, kakor srečen otrok, ki se je vrnil k materi. Videl je žuborečo vodo, sveže utrغانo kamenje, nove razpokane v tleh in sesuto, golo glino; vse je bilo podobno žejni umost, ki so klicala po semenu, po življenju; Hlavaj pa bi bil najrajši zaklical tem vabečim grudam:

"Ne bojte se, že se bliža življenje, bliža se!" Okrog se je razprostirala že tema, noč, toda Hlavaj je šel dalje po gozdu, po jasih, po mehkih, vonjavih stezah, sedaj navzgor, pa zopet navzdol, kakor bi se z vsakim korakom hotel čutiti pod seboj zemljo, to večno oporo življenja, kakor bi hotel čutiti njen utrip v sebi. Sam sebi se je zdel podoben klobčiču, ki ga ona razvija in pregiblje. Semintja je skočilo nekaj izpred njega, tudi tak živ, lep klobčič, a drugod je vzletelo — in Adam Hlavaj se je veselil teh živih klobčičev, branečih svoje življenje.

Noč je bila sicer brezmesčna, toda jasna. Tu ali tam je poseedel, postal, pogledal okoli, potem pa zopet šel počasi dalje. Saj ga ni nihče priganjal. Prišel je v kotlino, se ogledal v šumečem potoku, potem pa se naenkrat obrnil k goličavam. Kar tako tja v en dan. Ni imel tam kaj iskati, toda dobro mu je storilo, kamorkoli je šel. Pri Trnčku se je dosti nasedel, dovolj se nagledal skozi okno, kadar je Laspaj zalajal, ali ne gredo žandarji. Tu pa je bil prost, zakaj tu žandarji niso imeli česa iskati. Saj je že itak sklenil, da spomladi ne bo več nadlegoval Trnčka in ga izpostavljati nevarnosti. Foleti pridejo ljudje povsod bolj naokoli; lahko bi ga kdo zapazil in povzročil Trnčku samo nepotrebne sitnosti.

Ko je prišel na goličave, je moglo biti že po polnoči. Pri hlevih je obstal, sedel na kladu in mislil, da prespi noč tu, čeprav je bil na goličavah še mrz in sem in tja celo precej snega. Ko pa je pogledal v stran, je zapazil zelo daleč ogenj.

"Kdo bi to mogel biti," je pomislil.

(Dalje prihodnjič.)

DNEVNE VESTI

Roosevelta poznajo vsi, Washingtona pozabijo

Washington, 25. marca. Na tukašnji zvezni sodnji se je večeraj vršilo zaslišanje za ameriško državljanstvo. Nekako 300 tujezemcev je bilo zaslišanih. Sleherni izmed njih je vedel, da je današnji predsednik Zedinjenih držav Franklin Delano Roosevelt, toda niti sto izmed njih ni vedelo, kdo je bil Washington ali Lincoln.

In tako je dobil tudi stari Rockefeller poljub

Ormond Beach, Florida, 25. marca. Stari John D. Rockefeller, ki se nahaja že dalj časa tu na počitnicah, je večeraj obiskel vaško razstavo v bližnji vasi, kjer si je ogledal parado otrok. Pa ga je zagledala neka 11 letna deklica, ki je stopila iz vrste in poljubila starega milijonarja. Rockefeller je izjavil, da je bil izvanredno presenečen.

Ameriške železnice dobi-jo svojega diktatorja

Washington, 25. marca. V da bodo dobile ameriške železnice svojega posebnega diktatorja, katerega bo nastavljal režim Roosevelt. Predsednik ne veruje, da je vodstvo ameriških železnic v pravih rokah, in glasom odredbe, ki jo je naredil ameriški kongres, ima predsednik pravico spraviati poslovanje ameriških železnic pod vladno kontrolo.

MESTNE VESTI

Gostilne v Clevelandu

V letu 1905 smo imeli v Clevelandu največ gostilen. Vseh skupaj jih je bilo 2476. Ko je pa bila v letu 1906 zvišana licenca za saloone je število gostilen padlo na 1927. In v letu 1918, malo prej, predno je nastopila prohibicija, se je število saloonov že znižalo na 1349. In danes je videti, da staromodni splohe pridejo več v veljavo, pač pa bodo tozadevne postave popolnoma spremenjene.

"Buy American"

To geslo se je začelo širiti zadnje čase med kukluksarskimi Amerikanci. Ako bi Amerika kupovala samo ameriško blago, bi ameriški delavci delali tri mesece v letu, devet mesecev bi pa počivali. Geslo "Buy American" je izdal bivši predsednik Hoover, ki je s tem povzročil neizmerno škodo ameriškim industrijam.

Vrčke za pivo

Iz New Lexingtona, Ohio, se poroča, da je tamošnja tovarna dobila tako ogromna naročila za vrčke za pivo, da jih tovarna naredi po 20,000 na dan, pa še ne vedo, če bodo gotovi do 7. aprila. Vsa naročila so iz Chicago.

Ogenj v trgovini

V trgovini za moško opremo, katero lastuje Abraham Wolowitz, 6908 St. Clair Ave. je začelo goreti preteklo noč. Ogenj je nastal v trgovini ponoči. Načelnik požarne brambe preiskuje, zakaj je ogenj nastal.

Pet pivovaren

Mlinarjevi

Za "Ameriško Domovino" prestavil M. U.

Apolonija je molčala. Med rezgetanjem in kokodakanjem se ji je zdel ropot mline kakor sam utrip srca. Tiho, kakor bi hotela spremljati svoje misli, je zibalala zibelko. Premišljala je, dali naj ta pogovor nadaljuje. Končno je odvrnila: "Če pa ni moškega v mlinu, zakaj ne bi poskušali, kar je že bilo preizkušano? Ženska roka je že češče tako izdatno pomagala. In tudi sem čitala, da so bila že kraljestva v enakem položaju in da kljub temu niso imela sedem suhih let!"

Janez je ropotal: "O tem ne vem ničesar. Vendar pa ostane pri svojih besedah: Moškega je treba! Kmalu se bo izkazalo, da sem imel prav!"

Apolonija mu je stala oko v oko, ko mu je počasi, odločno odgovorila: "Ako že mora biti moški, kdo naj bi ga pripeljal v mlin, ako ne jaz! Mislim, ako bi grozila propast in ne bi jaz mogla brez njega naprej..."

Janez je nenadoma stal odprtih ust: "O, dobro si spredla! Ah! Zato si tako nesramno pihala!"

Niti končati ni mogel in očitno so se v njegovi glavi valili celi kupi vrazjih sumničenj. Ves njegov obraz je bil samo eno sumničenje. Spodaj pa so pripeljali trugo. Ropotanje te je odnevalo sem gori kakor groznja in prepričanje.

Apolonija je prebila tisto noč tako, da je vsako uro vstajala ter hodila dol k param, da molči s tistimi, ki so prihajali iz vasi čuvat k mrliču. Nato je hitela zopet k dojenčku, ki je skoro nepretgoma spal. Čakala je do jilje po katero je bil šel večji Aleš. Zakaj ga še vedno ni bilo nazaj? Vsaka ura je pomenila novo nevarnost za to neobgljeno, a tako dragoceno življenje.

Ljudje pri mrliču so po stari navadi dobili žganja, da ne zaspe in da se pogrejejo. Moški tam doli pa so pričeli s tem kurivom tako kuriti, da so bili že kaj zgodaj vsplamteli. Tudi so si pripovedovali, kakor da spada to k mrliču, strašne zgodbe, a vedno le take, ki so človeku kar mozeg tresle. Apolonija je čula vsako besedo, ki je bila izgovorjena v izbi. In nenadoma je prišlo, kar ni mogla nikdar vstrpeti: Bajerska baba je bila v izbi. Vse, kar so videvali v pravadnih časih okoli temne vode in vse, kar je voda požrla v tajinstvene svoje globočine, vse so zopet privlekli na dan. Apolonija je zaprla vrata, a bilo je le toliko bolje, da je sedaj čula pripovedovanje le tako, kakor bi prihajalo skozi okno. Zdelo se ji je, da vodna baba sedaj pritiska svoje z mahom pokrito obličje na šipe. In Martin je trkal s svojimi članki po oknu, kakor bi trkal ob šipo ptiček s svojim kljunčkom. O, Albert! Apolonija je zastrla zibelko ter se tudi sama stisnila k otroku. Kako prijetno ji je dela gorkota, ki je prihajala od tega malega obrazčka. Kako prijetno je človeku v taki uri, pa četudi ima samo tako neznačajno bitje za družino.

Končno so se možje utrudili razvijati štrebo, ki jo je bajerska baba tekom dolgih let spredla. Ko so potem v molitvi strmeli pobožno v miru počivajoči v voščeni obraz, so njih razburjeni duhovi posegli v nje lastno usodo. Kar pa je žuborelo sedaj v noč, ni bila povest o ljubezni in trpljenju ene same mlade ženske. Nje povest so povečali in opisali s starodavnimi in mogočnimi dogodki, ki jih je zbudil ljubezenski čar. V ljubezenski raznešenosti se je nenadoma

spremenilo priprosto kmečko dekle v zastrupljeno ali pa v mučenico. Pogovor, čaroben požarek in potem zelišča, ki jih samo učenjak pozna, so zadostovali in najčistejša devica je padla v roke prešestniku, najpobožnejša nuna je šla za potujočim dijakom, kateremu ni bilo nič sveto, najzvestejša soproga je padla kot žrtev pohotneža. Pripovedovalci pa so se poglabljali in zagrizovali v zgodbe, ker jih je divji ogenj žganja tudi nje same napravil pohotneže in se je njih poželjenje nad takimi slikami ogrevalo. Po polnoči je bilo tam doli, kakor da so se sami hudiči sestali in si pripovedujejo svoje lastne doživljanje. Apolonija je od časa do časa potrkala ob tla, potem so za nekaj časa utihnili, a vedno znova je izbruhalo njih rezgetanje. Med čuvarki je bilo par razvpihlih stopačev. Kako pa je mogoče, da se dajo od tih še vsi drugi zapeljati? Saj je bila ona, kljub temu da jo bodo gotovo smatrali za skopo, zaklenila žganje in jim dala na razpolaganje le obilo ječade. Ob eni je šla zopet doli. Ni poklicala ljudi k param. Vendar pa so končno sami prilezli, tapali kakor štirinožci, ki so se postavili samo na dve, gognjali tudi tako po živalsko lepe molitve o večnem miru, večni luči in pokoju, a očitno so se pri tem umišljali le novih spačjih zgodb. Tudi oni so mrličko poškopili z blagoslovljeno vodo kakor Apolonija, a komaj je ona zopet sedela pri zibelki, že so zopet vlekli hudičev vodo in predli novih strupenih niti.

Apolonija je hitela k novorojenčku in zdela se ji je, da se je vrnila v raj. Ni pa našla raje za svojo notranjost. Pijanost čuvarev ji je bila muka, ki je češče ob bojih, ki jih je bila nje duša, celo pozabljala. In baš sedaj, ko je nekaj časa stala ob mrtvi, se ji je zdelo, da vidi pijanost in opotekanje moških le nekako skozi meglo. Agato, ki je ob porodu umrla, so položili na pare v belem oblačilu (ker je bila očistena po lastni krvi). In tedaj se je videla Apolonija, na mah samo za tem belim pajčolanom. In nek notranji glas je vpil: Umrla je Apolonija, ki je hodila po stopinjah gospoda Joahima, umrla Apolonija, ki je imela lep cilj in lastno življenje.

V prvem strahu in boli, ob pogledu na izkravleno ženo, rešene otroka v naročju, sorodno kri, dar lastnega brata, ji je bilo, kakor da je edina naravna naloga: zastopati mater, braniti dom. Sedaj pa se je baš narava začela upirati proti sponam, ki jih je nanjo vrgla od zunaj usoda. Zaganjala se je v verige, katere je sama skovala. Branila se je, kakor se človek brani za svoje lastno življenje — bilo je pač življenje, ki ga je žrtvovala za tega otroka. Branila se je tega.

Janez je bil govoril kot prekupevalec, zahrbtno. Pa mar so bile njegove besede zato brez vsake podlage? Da, moški mora k tem kolesom! Mož požene lahko, kar ženski ni mogoče. Ti sočkrat prav pravi svak. Prišlo bo kesanje. Vsega se bom končno naveličala in potem se bom srdila celo otrokom, katerim do prinašam to žrtev. Nadležna jim bom postala, mesto da bi mi bi hvaležni. Če si pa poiščem moža — nikdar ga ne bom iskala, ampak le za slučaj, da me hudičeva volja ali karkoli, premoči — tedaj me bo grizlo sumničenje, ljubosumje, ki mi zastrupi Alberta in Margaretko. In tedaj se bo ponovilo zopet tisto,

kar je spreminjalo nekaj to hišo v pekel.

Pa prodati? Oddati v najem — in otroke v prevžitkarski hišici vzgojiti, odtrgati jih od čeljusti, v katerem bi morali delati?

In čisto pošteno se moram vprašati: Kdo pa bi bolje upravljal? Kje je ta moški? Vse može daleč naokoli poznam —

Skozi pod je prišel vihar smeha. Trenutek se je zopet spomnila divjih tovarišev, ki ji jih je bila narinila pobožna navada. Tedaj so stopale pred njo postavile: Svak Janez in potem dobri Lovrenc in oče... Merila se je z njimi in čula očetov zasmeh: "Ženska komanda!" in naraščajoče samozavesti je stisnila pešči. Da, kdo bo opravil bolje, komu, ako ne moremo zbuditi mrtvih, smemo zaupati?

Trenutek je sedela kakor okamenela. Nato se je dvignila. Ura je bila tretja. Spodaj je bilo čudno tiho. Sedaj bi vendar morali moliti! Ali so zaspali? V komaj vidno jutranje svitanje je zadonelo petelinovo petje. Šla je doli in odprla vrata izbe. In najprej je ugledala v odsevu luči sodček žganjice na mizi in videla — srce ji je zastalo, oči so jo pekle sramu in jeze — tu so bili gostje! Lepi gostje! Kaj, gostje — roparji, ki so trpali svoje vreče! Mar so se zanesli, da ni v hiši moške pesti, ki bi lastnino čuvala?

Vsi so zastrmeli vanjo, kakor da je nenadni čar jim ohromel roke in noge. Le Apolonijino težko dihanje je bilo čuti, v ostalem pa je tudi ona izgledala kakor okamenjena! A že je sunila vrata na stečaj, tako da so zagrmela — in vreče, hripavo je zakričala: "Ven, ven!"

Ko se še vedno niso zganili (le njih obrazi so se okrenili), je popadla gorjačo, dvignila jo in ponovila jasnim glasom: "Ven, ven!"

Ni mogla najti druge besede. Sedaj se je pričela čreda štiri-

rinožev gibati. Odprla jim je hišna vrata, jutranji zrak je valjaval v vežo, jutranje svitanje. Kakor ukročena čreda, drug pred drugim se skrivajoč, plaho, hitro in negotovo so se opotekali čez dvorišče. Psi so besneli ob verigah.

Veliki hlapec je pritekel iz mline, drugi hlapci, v naglici si popravljajoč nezapete hlače, so bosonogi skakali doli po stopnicah, dekline razpuščenih las so gledale pri oknih in videle, kako je podila Apolonija z dvignjeno palico opotekajočo se čredo iz dvorišča. Izginili so v temo dreves. Apolonija je vrgla gorjačo od sebe in se počasi okrenila proti hiši. Ali je bila to resnično Apolonija? Jutranja zarja je obsevala nje obraz. Ob hišnih vratih zbrana služinčad jo je gledala skoro s strahom, kakor nekaj nadzemskega. Tedaj pa je dejala z običajnim glasom: "Ljudje, morala sem izgnati hudiča. Upam, da sem vse. V bodočnosti bomo morali sami čuvati. In sedaj — k uri niso še molili. Pričite, enkrat hočemo dobro moliti!"

Apolonija pa je bila prepričana, da šele to uro prav moliti. Kajti to uro je bil ves prepričan končan. Kakor da ji je angel prinesel sporočila, tako jasno je sedaj vedela, da mora ona sama biti v hiši mati in oče. Kakor po dolgem počitku in globokem spanju pokrepčana je stala srečno pripravljena na boj in delo. Po molitvi je sklicala služinčad v kamro. Že so okna žarela jutranje zarje. To je bila ura gošpodinje. In kakor samo od sebe ji je prišlo, nič drugače kakor pride kosu petje, da je porazdela delo. Hlapec za hlapecem, dekla za deklo je zapuščala kamro. Ostala je končno sama s kuhinjsko deklo, ki je nesnago čistila iz izbe. Odprli ste vsa okna.

Apolonija je pomislila: kaj bo moje delo? Nato je stopila gori v veliko kamro, kjer je le-

žal na mizi veliki sveženj ključev. Jutranje sonce je baš posijalo na železo. Svetlikalo se je kakor srebrno, velika in mala uha ključev so izgledala kakor cvetke v šopku. Vsa so bila obrnjena proti njej, jo gledala kakor živa bitja z očmi in usmi. Vsak je pomenil kamro, skrinjo... vsa hiša se je zgrnila pred njo, gledale so jo vse dolžnosti, vsa dela.

V dvorišče je priropotal voz. Aleš je pokal z bičem — poznala je njegov jezik. In ko se je sklonila preko okna, je videla, da sedi poleg zvestega hlapca tako željno pričakovana dojilja.

In z odločnim posegom je dvignila šop ključev, obesila si jih za pas, globoko dihljala, kakor tisti ki ima važno pot pred seboj — ter odhitela za delom.

—K-o-n-e-c—

Rop otrok razjasnjen po 20 letih

Perzijski tkalec preprog, ki se imenuje Cguid Tatta, je bil v mestu Lille, Francija, jako dobro poznan. Perzijec je stanoval v mestu že par desetletij in si pridobil prijateljstvo meščanov. Nihče ni mogel prodajati tako finih perzijskih preprog, kot Cgid Tatta, ki je imel toliko naročil, da jih je komaj sprostiti izvrševal. Ljudje so se čudili, kako more izvršiti vsa ta ogromna naročila, ker je imel samo enega pomočnika. Tatta je zagotavljal ljudi, da ima njegov služabnik roke ko blisk, da je zelo spreten v tem poslu in da jima je zato mogoče naročeno delo izvršiti.

Pred nedavnim pa so doživeli prebivalci Lille presenečenje, kakršnega se niso nadejali. In vzrok senzacije je bil mestni sodni sluga. Kot vsaka druga trgovina je bila v tej depresiji prizadeta tudi trgovina s preprogami in Tatta ni dobival več toliko naročil. Neprodane pre-

proge so se kopičile v skladišču in upniki so pritisnili. Ti so šli končno na sodnijo, ki je odredila sodnijsko rubežen. Sodni sluga je zarubil preproge, potem je hotel stopiti pa še v stanovanje Perzija. Ta se pa postavil pred vrata in odločno reče, da ne bo nikogar pustil stopiti v njegovo privatno stanovanje. Sodni sluga je poklical stražnika, kar je Perzija še posebno raztogotilo, da je zavpil: "Kdor prestopi prag mojega stanovanja, bo pri priči otrok smrti!" Toda Tatta so razorožili in oblast je udrila v stanovanje, ki je bilo razkošno opremljeno. Pri statvah sta sedeli dve mladi ženski, le napol oblečeni, ki sta tkali preproge. Ženski sta začudeno gledali ljudi in nista mogli odgovoriti na nobeno vprašanje, ker očitno nista razumeli nobene besede francoščine. Po natančni preiskavi je policija pronašla, da sta bili obe ženski priklenjeni s tanko, a močno veržico za noge k statvam.

Perzija so peljali na sodišče in po dvadnevem zaslišanju je priznal, da je obe ženski ugrabil v mestu, kot mala otroka. Pred 20 leti je izginila triletna Claire Mouttet in kmalu zatem njena 4 letna sestra Jeanette. Skozi celih 20 let je imel Perzijec obe dekleti zaprti, ki v vseh 20 letih nista videli niti mesta, niti kakega drugega človeka kot Perzija in njegovega služabnika. Dan na dan sta morali prestati preprogi in tako se je sedaj dognalo, zakaj je Perzijec tako lahkó izvrševal vsa naročila. Tatto in njegovega pomagata čaka sedaj občutna kazen.

ANTON SEDMAK

MOVING

\$1.00 od sobe dva moža
Vse naše delo je garancirano
7718 Luckey Ave.
Henderson 1920

Dr. A. L. Garbas

SLOVENSKI
ZOOZDRAVNIK
6411 St. Clair Ave.
v Slov. Nar. Domu
soba št. 10
Tel. Henderson 0919

RAZPIS SLUŽBE OSKRBNIKA

Direktorij Slovenskega Delavskega Doma, 15335 Waterloo Rd., Collinwood, O., razpisuje službo OSKRBNIKA korporacije Slovenski Delavski Dom.

Pismene prošnje prosilcev morajo biti dostavljene tajniku korporacije najkasneje do dne 1. aprila, 1933. Upoštevalo se bo samo prošnje delničarjev; v prošnji morajo biti navedeni podatki, koliko članov je v družini in prosilčeve zmožnosti.

Direktorij Slovenskega Delavskega Doma, 15335 Waterloo Rd., Collinwood, O.

Model A (tudi model B) Maytag, najboljši pralni stroj, z velikim, četverovoglatim čebrom iz aluminija in slavnim Maytag roller iz žemalcem vode. ZNIZAN

\$26⁰⁰

MANDEL
HARDWARE

15704
Waterloo Rd.

Kenmore 1282

Najnovejši časopis

za ameriške Slovence, Hrvate in Srbe

ki prinaša

SVETOVNE IN LOKALNE NOVICE IN ZANIMIVE ČLANKE

ameriško-jugoslovanski tehnik

Journal and Observer

Posljemo ga vam na ogled za en mesec, ako nam pošljete spodnji kupon na naslov: 6221 St. Clair Ave., Cleveland, O. ali na urad Ameriške Domovine.

Posljite mi na ogled ameriško-jugoslovanski tehnik brez kake obveznosti od moje strani.

Ime

Naslov

(Pišite razločno)

NAROČITE SI

DNEVNIK

AMERIŠKO DOMOVINO

NAJVEČJI

SLOVENSKI

DNEVNIK

NAROČAJTE

TISKOVINE PRI

AMERIŠKI DOMOVINI